

*Tõlkija: silmakliiniku õde Maimu Kask*

## Kõõr(d)silmsus ehk strabism

**Strabism** on silmade koostöö häire, mille puhul ühe silma nägemistelg suundub vaadeldavale esemele, teise silma nägemistelg kaldub sellest kõrvale (silmad justkui vaataksid erinevates suundades).

Strabism võib olla:

- pidev - on koheselt märgatav, kuna üks silm on pidevalt kõõrdi,
- varjatud - silmad on otse, kuid vajuvad aeg-ajalt kõõrdi.

### Sümptomid

Strabism võib avalduda nii varases nooruses (imikueas), areneda lapse kasvades, tekkida täiskasvanu eas (nt. traumade tagajärjel), kui ka vanemas eas, kus põhjuseks on näiteks nõrgenenud silmalihased.

Alla aastastel lastel puudub silmade koostöö e. binokulaarne nägemine. Seepärast võib sellises eas lastel esineda mitteparalleelset silmade liikumist. Kui aga üks silm on pidevalt kõõrdi, tuleks kahtlustada strabismi.

Märgates üle aasta vanusel lapsel:

- silmade mitteparalleelset liikumist,
  - pea kallutamist küljele otse vaatamisel või
  - ühe silma sulgemist asjade jägimisel,
- tuleks pöörduda lastesilmaarsti või ortoptisti vastuvõtule.

### Strabismi tekkimise riskitegurid

- Sage strabismi tekkimise põhjus on amblüopia e. „laisk silm“. Sel juhul ei võta amblüoopne silm e. halvemini nägev silm aktiivselt nägemisest osa ja hakkab nõ „ära vajuma“ e. tekib strabism.
- Põhjus võib olla ka puudulikus nägemisteravuses (refraktiivne), mille puhul vajab laps korrigeerivaid prille.
- Ka pärilikkusel on suur osakaal. Samuti esineb mitmeid sündroomi, kus strabism on kaasuv probleem.

### Ravivõimalused

- Amblüopiast tingitud strabismi puhul võimalikult varajane amblüopia ravi! (vajadusel prillid ning paremini nägeva silma kinnikatmine e. oklusioonteraapia);
- refraktsioonihäirete puhul korrigeerivad prillid, millega laps peaks käima pidevalt;
- prismakleepsud (plastikust prismanurgaga kleeps, mis aitab suunata vajunud nägemistelje õigesse suunda);
- kirurgiline ravi (silmalihaste nõrgendamine või tugevdamine);
- harjutused (silmade koostöö e. stereoskoopilise nägemise tugevdamiseks).

**NB!** Silmade areng ruumilise nägemise ja nägemisteravuse osas lõpeb 8-ndaks eluaastaks, seega kõike sellega seonduvat saab korrigeerida 8-nda eluaastani. Edasine ravi selles osas on vähem efektiivne.

Isegi kui lapsel näiliselt silmade probleeme pole, peaks **profülaktiline silmaarsti või ortoptisti konsultatsioon toimuma 3-aastaselt!**